ΠΑΛΗΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

Όταν οἱ Ἄγγλοι αἱματοκυλιέντουσαν. Ἡ ἐπέτειος τῶν γενεθλίων τοῦ σὶρ Πατρικίου. Ὁ αἰχμάλωτος βασιλόφρων. Μιὰ παλιὰ μαθητικὴ ἱστορία. Τὸ σχίσιμο τοῦ παραπετάσματος. Ἡ δώδεκα ξυλιές. Ὁ μικρὸς ἄγνωστος εὐεργέτης. Βουνὸ μὲ βουνὸ δὲν σμίγει. Τὸ ἀπρόοπτον. Ὁ σὶρ Πατρίκιος ἀνταποδίδει τὴν εὐεργεσία. Ἡ χάρις. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Βρισκόμαστε στὰ χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἄγγλοι διατελοῦσαν σ' ἐμφύλιο πόλεμο. Ὁ βασιλεὺς Κάρολος ἐμάχετο ἀπεγνωσμένα ἐναντίον τοῦ Κρόμβελ, ὁ ὁποῖος ποθοῦσε νὰ ἐγκαταστήσῃ τὴ δημοκρατία.

Κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς διηγήσεώς μας, ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως εἶχε νικηθεῖ ἐπανειλημμένως. Οἱ ὀπαδοί του καὶ ὑπερασπισταί του ποὺ συνελαμβάνοντο αἰχμάλωτοι, ὁδηγοῦντο στὶς πλησιέστερες πόλεις, ἐδικάζοντο ὡς ἐπαναστάται ἀπὸ τὰ δικαστήρια καὶ ἐκαρατοιοῦντο. Ἕνας ἀπὸ τοὺς δημοκρατικοὺς δικαστὰς ἦταν κι' ὁ σὶρ Πατρίκιος ἀπὸ τὸ Νιουκάστελ, ἄνθρωπος αὐστηρῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ διακρινόμενος γιὰ τὴν ἠπιότητα τοῦ χαρακτῆρος του. Τὰ προσόντα του αὐτὰ τὸν εἶχαν καταστήσει ἀγαπητότατο στὸν Κρόμβελ, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶχε ἐκτίμησι ὅλως ἐξαιρετική.

Ἡ ἐπισφαλὴς ὑγεία τοῦ Πατρικίου τὸν εἶχε ἐμποδίσει νὰ ἀναμιχθῇ στὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις καὶ παρέμενε διαρκῶς στὴν ἴδια πόλι, ὅπου φημιζόταν ὡς ὁ πιὸ δίκαιος καὶ ἀδέκαστος τῶν δικαστῶν.

Μιὰ βραδυὰ ὁ σὶρ Πατρίκιος εἶχε προσκαλέσει στὸ σπίτι του, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων του, ἀρκετοὺς φίλους του καὶ διεσκέδαζε μαζύ των ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του.

Ἔξαφνα εἶδε νὰ μπαίνουν μέσα μερικοὶ στρατιῶτες, ὁδηγοῦντες ἕνα βασιλόφρονα ἀξιωματικό, τὸν ὁποῖο μόλις εἶχαν συλλάβει. Ὁ οἰκοδεσπότης διέταξε νὰ τοῦ λύσουν τὰ χέρια καὶ παράγγειλε νὰ στρώσουν ἕνα δεύτερο τραπέζι, πλάϊ στὸ δικό του.

— Σήμερα γιορτάζω τὴν ἡμέρα τῆς γεννήσεώς μου, εἶπε, καὶ θέλω νὰ τελειώσω εὐθυμα τὸ δεῖπνο ποὺ ἄρχισα. Λῶστε ἀναψυκτικὰ στὸν κύριο ἀξιωματικὸ καὶ στοὺς στρατιῶτες. Πρέπει νὰ τὸν φιλοξενήσω καλά, ἀφοῦ ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα θὰ τὸν δικάσω....

Οἱ στρατιῶτες εὐχαρίστησαν τὸν Πατρίκιο καὶ κάθησαν στὸ τραπέζι, μαζὺ μὲ τὸν αἰχμάλωτο, ὁ ὁποῖος, παίρνοντας θάρρος ἀπ' τὴ συμπεριφορὰ τῶν παρισταμένων, ἄρχισε νὰ τρώῃ μὲ μεγάλη ὄρεξι.

Εὐχαριστημένος γιὰ ὅλα αὐτά, ὁ σὶρ Πατρίκιος εἶχε καθήσει πάλι μαζὺ μὲ τοὺς φίλους του καὶ συνέχιζε τὴν ὁμιλία ποὺ εἶχε διακόψει ὁ ξαφνικὸς ἐρχομὸς τῶν στρατιωτῶν.

— Σᾶς ἔλεγα λοιπόν, ἐξακολούθησε, ὅτι σὲ ἡλικία δεκαπέντε χρονῶν ἤμουν τόσο ἰσχυός, ὥστε ὅλοι μὲ περιφρονοῦσαν ἢ ἔκαναν κατάχρησι τῆς ἀδυναμίας μου γιὰ νὰ μὲ βασανίζουν. Στὴν ἀρχὴ ὑπέφερα τὴν κακογλωσσιὰ τῆς μητρυιᾶς μου. Κατόπιν ὅμως ἄρχισε καὶ τὸ βάναυσο φέρσιμο τῶν συμμαθητῶν μου.

».... Τὸ θάρρος τοῦ παιδιοῦ ἀρρείλεται μόνο στὴ συναίσθησι τῆς δυνάμεώς του καὶ τίποτε ἄλλο. Ἡ ἀδυναμία μου λοιπὸν μὲ εἶχε καταστήσει πολὺ δειλὸ καὶ μ' ἔκανε νὰ τρέμω στὸ παραμικρό. Ἀντὶ ὅμως νὰ γίνω σκληρόκαρδος ἀπὸ τοὺς κατατρεγμοὺς τῶν ἄλλων, αἰσθανόμουν τὸν ἑαυτό μου πιὸ εὐαίσθητο καὶ πιὸ σπλαχνικὸ ἀπ' πρῶτα.

» Ζοῦσα ὡστόσο σ' ἕναν ἀδιάκοπο τρόμο. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ φοβόμουν περισσότερο, ἦταν ἡ βέργα τοῦ δασκάλου. Εἶχα δοκιμάσει δυὸ φορὲς αὐτὴ τὴ σκληρὴ τιμωρία καὶ ἡ ἀνάμνησή της μοῦ εἶχε μείνει τόσο βαθειά, ὥστε μοῦ προξενοῦσε τρεμούλιασμα σ' ὅλο τὸ σῶμα!

» Καθὼς σᾶς ἀνέφερα, ἤμουν γραμμένος στὴ σχολὴ τοῦ Οὐεστμίνστερ, ἡ ὁποία περιελάμβανε δυὸ μεγάλες τάξεις. Ἡ τάξεις αὐτὲς χωρίζονταν μὲ ἕνα ἁπλὸ παραπέτασμα, τὸ ὁποῖο μᾶς εἶχε ρητῶς ἀπαγορευθεῖ νὰ ἐγγίζουμε.

» Μιὰ καλοκαιρινὴ μέρα, ἐνῶ ὁ καθηγητὴς μᾶς ἐδίδασκε «Ποιητικὴ» τοῦ Ἀριστοτέλους, ἔκλεισα τὰ μάτια μου καὶ, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω, ἀποκοιμήθηκα. Κάποιος θόρυβος ὅμως ποὺ συνέβη ἐντωμεταξὺ μέσα στὴν τάξι, μὲ ξύπνησε ξαφνικὰ καὶ, καθὼς ἤμουν σαστισμένος, πάστηκα ἀπ' τὸ παραπέτασμα ἐκεῖνο γιὰ νὰ μὴν πέσω.

» Τὸ παραπέτασμα τότε σχίστηκε καὶ ἀπὸ τὸ μεγάλο του ἄνοιγμα φαινόταν ἡ διπλανὴ τάξι. Ὁ καθηγητὴς σήκωσε ἀμέσως τὸ βλέμμα του, μὲ κύτταξε ἄγριο κι' ἐγὼ προδέθηκα ἀπ' τὴν ταραχή μου. Τότε μὲ διέταξε μὲ ὀργὴ νὰ πλησιάσω, γιὰ νὰ μοῦ δώσῃ δώδεκα ξυλιές.

» Σηκώθηκα καὶ τράβηξα πρὸς τὴν ἕδρα, παραπατῶντας σὰν μεθυσμένος. Προσπάθησα βέβαια νὰ μιλήσω γιὰ νὰ ζητήσω συγγνώμη, ἀλλὰ ὁ φόβος πάγωσε τὴ γλῶσσα μου. Τὰ γόνατά μου λύθηκαν καὶ στὸ μέτωπό μου ἔτρεχε χρύος ἱδρῶτας.

» Τέλος, ἐπῆγα μπροστὰ στὸν καθηγητὴ καὶ γονάτισα, περιμένοντας τὴν τιμωρία. Τὸ φοβερὸ μαστίγιο ὑψώθηκε κι' ἐπρόκειτο νὰ πέσῃ ἐπάνω μου, ὅταν ἄκουσα πίσω μου μιὰ φωνή:

«— Μὴν τὸν δέρνετε αὐτόν! Ἐγὼ εἶμαι ὁ φταιχτης!....»

» Αὐτὸς ποὺ μιλοῦσε ἔτσι ἦταν ὁ γείτονάς μου τῆς ἄλλης τάξεως, ὁ ὁποῖος βρισκόταν ἀπ' τὴν ἀντίθετη μεριὰ τοῦ παραπετάσματος. Ὡδηγήθηκε λοιπὸν ἀμέσως στὴν τάξι μας κι' ἔφαγε γιὰ τιμωρία δώδεκα ραβδισμούς.

» Θέλησα βέβαια νὰ προλάβω τὴν ἄδικη αὐτὴ πρᾶξι καὶ νὰ ὁμολογήσω τὴν ἐνοχή μου, ἀλλὰ δὲν βρῆκα τὴ δύναμι ποὺ μοῦ χρειαζόταν. Μόλις δόθηκε ἡ πρώτη ξυλιά, ντράπηκα πειὰ νὰ μιλήσω.

» Ἀφοῦ ὁ γενναιόψυχος ἐκεῖνος μαθητὴς ὑπέστη μέχρι τέλους τὴν ἐξευτελιστικὴ τιμωρία, πέρασε ἀπὸ κοντά μου, χαμογελῶντας, καὶ μοῦ εἶπε μὲ μιὰ σιγανὴ φωνή, ποὺ ποτὲ δὲν θὰ τὴ λησμονήσω:

«— Πρόσεχε νὰ μὴν ξαναμπερδευτῆς μὲ τοὺς μπεντέδες, γιατὶ ἡ βέργα τοῦ δασκάλου δὲν χωρατεύει.....».

» Ἔπεσα τότε κατὰ γῆς κλαίοντας μὲ λυγμοὺς —τόση ἦταν ἡ συγκίνησί μου— κι' ἀναγκαστῆκαν νὰ μὲ βγάλουν ἀπ' τὴν τάξι, γιὰ νὰ συνεχιστῆ τὸ μάθημα. Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα αἰσθάνθηκα μιὰ ἄμετρη βδελυγμία γιὰ τὴ δειλία μου καὶ μεταχειρίστηκα τὸ καθετὶ γιὰ νὰ τὴν ὑπερνικήσω. Ἐπὶ τέλους, ἐλπίζω πὼς τὸ κατώρθωσα.

— Καὶ δὲν ξέρετε ποιὸς ἦταν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος μαθητής; ρώτησε κάποιος ἀπ' τοὺς συνδαιτημόνας. Δὲν τὸν ξαναείδατε ποτέ;

— Ποτέ, δυστυχῶς. Σᾶς εἶπα, ὅτι δὲν ἦταν τῆς ἴδιας τάξεως μ' ἐμένα. Ἄλλωστε σὲ λίγο καιρὸ ἔφυγα ἀπὸ τὴ σχολὴ τοῦ Οὐεστμίνστερ....

Ὁ δικαστὴς σώπασε γιὰ λίγες στιγμὲς κι' ἐξακολούθησε κατόπιν δακρυσμένος:

— Ἀ, μάρτυς μου ὁ Θεός, πόσες φορὲς δὲν τὸν παρακάλεσα στὴν προσευχή μου νὰ μοῦ φανερώσῃ τὸν μαθητὴ ποὺ ὑπόφερε τόσα γιὰ χάρι μου! Σᾶς ὁρκίζομαι, ὅτι θάθελα ὁλόκληρα χρόνια ἀπ' τὴ ζωή μου, ἀρκεῖ νὰ τὸν ἔβλεπα ἀκόμη μιὰ φορὰ καὶ νὰ μπορροῦσα νὰ τσουγκρίσω μαζύ του τὸ ποτῆρι μου....

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἕνας ἄνθρωπος σηκώθηκε, κρατῶντας τὸ ποτῆρι του ψηλά, καὶ διευθύνθηκε πρὸς τὸν σὶρ Πατρίκιο. Ὁ δικαστὴς σήκωσε τὰ μάτια του κι' ἀντίκρυσε μ' ἔκπληξι τὸν βασιλόφρονα ἀξιωματικό.

— Ἄς τὸ πιοῦμε εἰς ἀνάμνησι τοῦ σχισμένου παραπετάσματος! τοῦ εἶπε ἐκεῖνος. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παραδεχθῆτε, ὅτι δὲν ἔχετε καλὴ μνήμη. Οἱ ραβδισμοὶ ποὺ ἔφαγα γιὰ χάρι σας, δὲν ἦσαν δώδεκα, ἀλλὰ εἰκοσιτέσσερες. Μοῦ τοὺς ἐδιπλασίασαν, γιατὶ δὲν ἐμαρτύρησα ἀμέσως τὴν ἐνοχή μου καὶ ἐξέθεσα ἄλλον σὲ ἄδικη τιμωρία....

— Εἶνε ἀλήθεια, ναί, τὸ θυμοῦμαι! φώναξε ὁ δικαστής. Ἀλλὰ εἶνε δυνατὸν νὰ εἶσαστε σεῖς; Ὤ, ναί, ἀναγνωρίζω τὰ χαρακτηριστικά σας!... Σεῖς εἶσθε ὁ ἴδιος!... Ἀλλὰ σὲ τί κατάστασι, Θεέ μου, καὶ μὲ ποιὰ στολὴ σᾶς ξαναβλέπω!...

— Μὲ τὴ στολὴ τοῦ βασιλέως μου, σὶρ Πατρίκιε! Εἶμαι ὁ λόρδος Ντέριμτυ! Εὐγενὴς καὶ Σκῶτος, ὅπως ἤμουν, δὲν μποροῦσα παρὰ νὰ ἐκτελέσω τὶς ὑποχρεώσεις μου. Ἀκολούθησα μὲ τὸν πατέρα μου τὸν στρατὸ τοῦ Καρόλου. Ὁ πατέρας μου σκοτώθηκε.... Τὸ ἴδιο μὲ περιμένει κι' ἐμένα.... Δὲν μὲ μέλλει καθόλου γι' αὐτό. Ἕνα μόνον εὔχομαι. Νὰ προστατεύῃ ὁ Θεὸς τὸ βασιλιᾶ μας!

Μόλις εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ θαραλέος ἀξιωματικός, ἐπανῆλθε κοντὰ στοὺς στρατιῶτες κι' ἐξακολούθησε ἥσυχα τὸ δεῖπνο του.
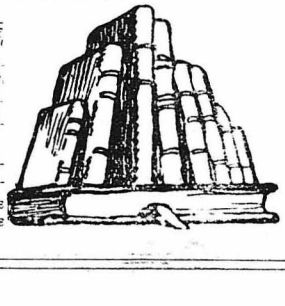
Ὁ σὶρ Πατρίκιος ὅμως ἔμεινε σκυθρωπὸς καὶ